

Dolenjski list

Glasilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 13.

NOVO MESTO, 30. marca 1951.

Izhaja tedensko

Organizacijska vprašanja OF

Mnoge frontne organizacije so v času pred zadnjimi volitvami posvetile vse svoje sile samo predvolilnim pripravam, pozabile pa so na ostalo delo, ki so ga prevzele v 6-mesečnem tekmovalstvu na čast 10. obletnice ustanovitve OF.

Pred organizacijami OF so med najvažnejšimi nalagami sledeče:

nadaljevati z dobrim političnim delom, ki se je v tednih pred volitvami po zašlugi krajevnih in vaških aktivistov ter s pomočjo članov okrajnih zborov OF izredno razmahnilo. Na rednih sestankih članov OF naj aktivisti razlagajo ljudem razvoj političnih dogodkov doma in po svetu in jih sproti seznanjajo z vsem, za kar so pokazali volitvi v zadnjem času toliko zanimanja. Poleg političnega dela naj organizacije ne pozabljajo na ideološko vzgojo članov OF. Poslužite se Organizacijskega vestnika OF Slovenije, ki je v 3-4 številki (februar 1951) objavil navodila za študij gradiva iz proračunske razprave v Ljudski skupščini FLRJ. Poleg navedenih govorov pa se poslužite tudi dragocene gradiva iz referatov naših vodilnih tovarišev, ki so jih imeli tik pred volitvami.

Pomladanska setev je pred nami. Niti ped zemlje ne sme ostati neobdelana! Odbori osnovnih organizacij OF in drugih množičnih organizacij naj se tesno povežejo s KLO in setvenimi aktivisti in naj pomagajo povsod, kjer bo potrebna pomoč. Skrbite za to, da se bo že v mesecu gospodarstva izvozilo iz gozdov kar največ lesa, da bo živina prosta za oranje. Slabo vreme je v zadnjem tednu zavrlo spomladansko oranje, zato moramo skrbno paziti, da ne bo živina v času pomladanske setve preveč obremenjena. Vaški odbori OF: pogledajte takoj, kaj so doslej pokrenili setveni aktivisti v vaših okrajih.

Svetujte kmetovalcem zamenjavo in razkuževanje semen! Pravočasno poskrbite za nabavo semenskega krompirja in za zamenjavo slabih, že izrojenih vrst. Skrbite skupno s KLO za kontrolo setvenih del, pri malomarnostih in nepravilnostih pa ukrepite hitro in odločno.

V organizacijsko krepitev osnovnih frontnih organizacij spada med drugim tudi vključevanje novih članov v OF, redno pobiranje članarine, agitacija za naročanje frontnih časopisov, ustanavljanje novih VO OF, redno delo vaških in terenskih odborov OF, tekmovalstvo članov OF v javnih prvostolnih delih, skrb za ljudsko inšpekcijo, potrošniške in ostale svete državljanov in podobno. V dolenjskih okrajih so grupe ljudske inšpekcije marsikje še vedno samo na papirju. Naloga ljudske inšpekcije pa so prav po razpustitvi Komisij državne kontrole izredno narašale, zato morajo odbori in člani osnovnih frontnih organizacij skrbeti, da bodo člani grup ljudske inšpekcije delavni, požrtvovalni in skrajno pošteni člani Fronte.

Mesec dni nas še loči od 10. obletnice ustanovitve OF. Pripravite vse potrebno za čim dostojnejšo proslavo zgodovinskega praznika, pregledite delovni načrt, ki ste ga sprejeli pred meseci in izpolnite, kar doslej še ni bilo narejenega.

Če vas složno dela — uspe

Po dobro pripravljene načrta frontnih organizacij v Zužemberku in okoliških vaseh te dni kmetje pridno čistijo sadno drevje. Vse vasi je zajel val medsebojnega tekmovalstva, kdo bo bolje opravil dela. Posebno so se odlikovali vaščani vasi Gradenc, ki so prvi očistili in poskropili sadno drevje. Tudi vasi Heber, Zelisec in Zužemberk le malo zaostajajo. Kmetijska zadruga je pravočasno pripravila dovolj škropiv in dala na razpolago več škropilnic. Med pridrini pa je seveda tudi nekaj takih, ki jim ni nič sšenje in škropljenje sadnega drevja ni mar. Upamo, da se bo za take izjeme našla primerna kazen. Mzr naj trpijo zaradi njihove malomarnosti delavni kmetje, ki so očistili in poskropili drevje?

S. H.

Miroljubne težnje naše domovine cenijo vse napredne sile sveta!

Zgodnja setev — dobra žetev

Pomladanska žetev je naša politična in gospodarska naloga

Vsako leto se ob setvi borimo, da bo zasejana sleherna ped orne zemlje. Letos ko so bile obvezne oddaje v nekaterih okrajih zasebnim kmetom zmanjšane, delovnim zadrugam pa so dejansko skoraj odpadle, je borba za doseg setvenih površin posebno važna.

Ko stopajo v teh dneh naši kmetje znova na polja, ko se trudijo setveni aktivisti, krajevni ljudski odbori in množične organizacije, da bo pomladanska setev, ki zajema približno dve tretjini vseh njivskih površin, čim boljša, nikakor ne moremo mimo besed, ki jih je povedal tik pred volitvami tovariš Boris Kidrič na zborovanju v Mariboru pred 25.000 ljudmi. Ko je govoril o sedanjih, trenutno še vedno izredno visokih cenah poljedelskih pridelkov, je dejal, da moramo odgovoriti tistim kmetom, ki danes preveč godrnjajo zaradi trenutno visokih cen industrijskih proizvodov, takole:

»... Oprostite, tovariši, od vas, samo od vas je odvisno; čim prej, čim več in čim ceneje boste dovažali na trg poljedelske pridelke, tem prej in tem občutnejše bodo padle cene industrijskega blaga...«

Čim prej, čim več... Samo večja proizvodnja nam bo izboljšala trenutni gospodarski položaj! To imejmo pred očmi, ko bomo razpravljali o pomladanski setvi. Življenjsko rešujemo težave pri izbiri dobrega semena, pri pomoči v vprežno živino in tam, kjer bo morda manjkalo delovne sile. Vemo, da imamo gospodarstva, ki so ogrožena pri pomladanski setvi brez lastne krivde, imamo pa tudi taka, ki zaradi malomarnosti nočejo zemlje ob-

delati in zasejati toliko, kolikor bi je lahko. Zmanjšanje obvezne oddaje mora biti vzpodbuda za večjo proizvodnjo tistih pridelkov, ki so v obvezni oddaji sproščeni, da bomo lahko dali več pridelkov

na prosti trg. S tem, da bo imel kmet več prostih presežkov svojih pridelkov, pa mu je dana tudi vzpodbuda z gnotne strani — več bo lahko kupil industrijskega blaga.

Kako je po naših okrajih?

V Novem mestu težko dobiš podatke. 22. marca so po poročilih iz KLO vedeli na poverjeništvu za kmetijstvo šele za 8 setvenih aktivov... Točnega pregleda o začetku pomladanskih setvenih del še nimajo. Vedo, da manjka okraju nekaterih semen, katerih in koliko, pa na poverjeništvu ne zveš. Se ne bo ponovila stara napaka, da lovimo dogodke za rep namesto za roge? Vreme je v preteklem tednu nagajalo pri oranju, zato pa je treba tembolj pohiteti zdaj, ko je pravi čas za oranje in setev. Staro pravilo »Zgodnja setev — dobra žetev« drži še vedno.

Tudi v Trebnjem zatrjujejo, da do preteklega tedna kmetje še niso veliko orali — ker jih baje ovira slabo vreme. Državno posestvo v Veliki Loki pa ima v

zemlji že ves oves; tudi zorali so že lepe površine. Poročil s krajevnih ljudskih odborov na okraju še nimajo. Pravijo, da bodo s semenom »v glavnem« izhajali iz domačih zalog, občutno pa je pomanjkanje umetnih gnojil. Precej so naročili apnenca iz Knina, nič ga pa niso dobili. Domačo proizvodnjo apnenca v Račjem selu bo treba zato čimprej dvigniti, saj apnenec ne zaostaja mnogo za kninskim. In kar je glavno — kmete bo treba seznaniti s pomenom apnenca kislih njiv!

V trebanjskem okraju bodo dobili 36.000 kg semenskega krompirja, od tega 10.000 kg iz Holandije. Kmečki delovni zadrugi Vel. Loka in Vel. Gaber ga bosta posadili in poskrbeli, da bo drugo leto semena v okraju čimveč.

Pereča vprašanja setve v Beli krajini

Lanska huda suša je prizadela črnomeljski okraj bolj kot ostale okraje na Dolenjskem. Poleg občutnega zmanjšanja živinske krme se posledice suše občutijo pri kakovosti semen. Krompir je v zemlji prezgodaj dozorel in na novo odgnal, vsled česar je sedaj nekakšiv. Oves je bil tako droban, da za seme ne pride v poštev, pridelki fižola pa naj bil niti tožik, kolikor ga je bilo posajenega. To velja tudi za semensko deteljo.

Pri jesenski setvi so bile določene površine sicer zasejane z ozimnim žitom, obstaja

pa resna nevarnost, da pri spomladanski setvi ne bodo posejane vse površine. Po nepopolnih podatkih je samo na območju 16 KLO okrog 105 ha ogroženih površin. Vzroki za to so — poleg pomanjkanja semen — še v pomanjkanju gnoja, ponekod pa je slabo tudi z vprežno živino, ki ni imela čez zimo dovolj hrane. Po statističnih podatkih številenega stanja živine je razvidno, da bi za pravilno pognojenje vse orne zemlje v okraju letos potrebovali vsaj še 35.000 ton hlevskega gnoja. Brez gnoja pa je že sicer

Micka Volfova je zavedna zadrugnica

Na sončnem Maverlenu, med vinskimi goricami Stražnjega vrha, je doma mlada zadrugnica Micka Volfova. Danes je njeno življenje lepo, čeravno je polno naporov; Micka pa jih z lahkoto premaguje.

Micka ima za seboj težko življenje. Ko so divje tolpe italijanskih fašistov leta 1942 divjale čez Maverlen na Kočevski rog, so pomandrle med potjo vse, kar jim je prišlo pred oči. Divje so okupatorji gospodarili nad našim ljudstvom. Na pragu domače hiše so ubili Micki očeta in mater. Ostala je

sama z dvema bratema, od katerih je bil eden star pet let, drugi pa deset mesecev.

Dvanajstletna Micka je postala gospodinja in vzgojiteljica malih bratcev. Pomagali so ji dobri sosede. Nesreča in trpljenje med vojno so Micko utrdili in napravili iz nje zavedno borko za boljše življenje delovnega ljudstva.

V februarju 1949. leta je Micka ob ustanovitvi zadruga »Herój« na Stražnjem vrhu postala njena članica. V zadrugi dela kot vodja skupine — mešane brigade. Okoli nje je zbrana skoraj sama mladina. Povsod so med prvimi; kjerkoli dela njena štirinajstčlanska skupina, se razlega pesem in vesel zdrav smeh. Micka je bila v zadrugi sprejeta v članstvo Komunistične partije Jugoslavije, letos pa je bila na letni skupščini zadruga izvoljena za člana upravnega odbora.

Micka je postala zavedna zadrugnica. To pa je tudi zasluga zadrugnikov in napredne mladine na Stražnjem vrhu.

R.F.

»... Jugoslavija zavzema danes v svetu važno in ugledno mesto. To mesto so si narodi Jugoslavije priborili s svojo žilavo in vztrajno borbo za demokratične in socialistične principe in s svojim odporom proti vsem agresivnim akcijam, s katerimi so nas hoteli upogniti in pokoriti tuji nadvladi. Lahko smo ponosni na to svojo vlogo in znati jo moramo tudi ohraniti.

Mi se danes ne borimo samo zase, ampak za stvar demokracije, miru in socializma sploh. Zato vse bolj rastejo simpatije drugih narodov do nas in zato mi nismo in ne moremo biti sami, naj že gre bodoči razvoj mednarodnih odnosov kakor koli. V tem je tudi naša moč. V obrambi svoje neodvisnosti narodi Jugoslavije še nikdar niso bili tako močni kakor so danes...«

EDVARD KARDELJ

skopa belokranjska zemlja še bolj skopa. Pomagali si bodo delno z umetnimi gnojili, vendar so možnosti za nabavo teh zelo omejene. Pomanjkanje živinske krme je po nekaterih vaseh tako občutno, da so že v februarju gnali živino na pašo. Pomanjkanje krme pa seveda vpliva tudi na produkcijo hlevskega gnoja.

Pri semenih je najbolj občutno pomanjkanje semenskega krompirja. Nekateri krajevni ljudski odbori kot na pr. KLO Dragatuš ne bodo s svojim semenskim krompirjem krili niti 50% potreb. Ministrstvo za kmetijstvo je sicer stavilo na razpolago nekaj semenskega krompirja, toda pod precej trdimi pogoji. Kmetovalci lahko dobijo krompir po ceni 19 din za kilogram z obvezo, da v jeseni enako količino krompirja odprodajo prav tako po prostih cenah. Dobi se pa krompir tudi za zamenjavo. 3 kg krompirja za en kg belih žit, ali 3 kg krompirja za liter vina. Posamezni kmetovalci so se že prijavitili za krompir, še več pa se bi jih prijaviло, če bi vedeli, da do semena sploh lahko pridejo na ta ali drugi način. Za to pa se krajevni ljudski odbori veliko premalo brigajo.

Semenski oves je dobavilo ministrstvo za kmetijstvo; je zelo lepo seme. Ta je poveličini že zasejan. Vse potrebe po semenskem ovsu pa še niso krite, ker je le 20 KLO prineslo naročilnice. Devet KLO pa se sploh ne zanima, da bi svojim kmetovalcem preskrbeli potrebna semena. Najbolj malomarni so v KLO Griblje, kjer sploh niso pojasnili kmetovalcem, da lahko pridejo do semen in pod kakšnimi pogoji. Na tem KLO se niso niti toliko pobrigali, da bi kmetovalce seznanili z ugodnostmi, ki jih imajo pridelovalci semenskega čebulčka, čeprav je za to veliko zanimanja med kmeti.

Za pomoč pri spomladanski setvi so pri vseh KLO setveni aktivisti; žal, da je večina njih dosedaj bila le na papirju. Dobro so poprijeli za delo krajevni setveni aktivisti pri KLO Tribuče, Preloka, Adlešiči in Loka. Dolžnost setvenih aktivistov je, da nemudoma zberejo vse podatke o ogroženih površinah, potrebe po umetnih gnojilih in semenih. Podatke naj takoj dostavijo okrajnemu setvenemu aktivu. Posamezni kmetovalci pa naj pomagajo setvenemu aktivu pri njegovem delu, hkrati pa naj ga kontrolirajo, da bo vsa zemlja pravočasno in dobro obdelana in vsaka ped zemlje zasejana. To zahteva od vseh nas skrb za lastno prehrano in neodvisnost naše domovine.

Titova štafeta planincev v Novem mestu in na Gorjancih

Titovo štafeto, ki je stekla letos s Triglavca, so prevzeli dolenjski planinci pretekli ponedeljek od zasavskih planincev. Člani PD v Mokronogu so jo v torek dopoldne v Šmarjeti svečano predali novomeškim planincem.

Od tu so nosili štafetni palici člani PD Novo mesto, ki so popoldne od dveh prišli na Glavni trg v mestu. Množica meščanov, dijakov in obveznikov predvojaške vzgoje jih je veselo pozdravila. Najstarejši član PD, 95 letni Maksimilijan Petrič je nosil Triglavsko štatično palico, Jože Moreti pa štafeto palico koroških Slovencev. Na častni tribunli, kjer so bili zbrani predstavniki OK in MK KPS, OLO in MLO ter oficirji JA, je štafeto pozdravil podpredsednik PD Jože Lavrič, za njim pa sta govorila org. sekretar OK Jože Piave in major Fajdiga. Štafetni palici so nato prevzeli novi nosilci, ki so potem, ko je predsednik PD Roman Kobe prebral pozdravno resolucijo slovenskih planincev maršalu Titu, ob igranju vojaške godbe in ploskanju množice zavili proti Zabju vasi in dalje na Gorjance.

Točno ob dogovorjenem času so v četrtrek dopoldne prišli v Loka pod Trdinovim vrhom, kjer je predsednik PZS tov. dr. Fedor Košir predal štafetni palici tovarišu Dragutinu Mlaču, podpredsedniku Planinske zveze LR Hrvatske in večji skupini hrvaških planincev, novinarjev in fotoreporterjev.

Po prirsčni slovesnosti so hrvaški planinci odšli v dolino. S štafeto nosijo s seboj nešteto toplih pozdravov in želja vseh slovenskih planincev, ki tudi letos iskreno želijo dragemu maršalu Titu vse najboljše k njegovemu rojstnemu dnevu.

Preskrba industrije s surovinami je prav tako važna kot industrija sama. Industrija brez surovin je to, kar je kmet brez zemlje. V vseh gospodarsko razvitih državah posvečajo veliko pažnjo preskrbi s surovinami.

Zelo važna surovina za industrijo so razni odpadki. Izdana je bila uredba o obveznem zbiranju in oddajanju odpadkov industriji bodisi neposredno ali pa preko državnih podjetij za promet z odpadki. V tem oziru smo na Dolenjskem dosedaj mnogo premalo storili in smo med vsemj kraji v Sloveniji na zadnjem mestu.

Naše železarnice morajo iz dneva v dan proizvajati več železa in jekla za težko industrijo in razne izdelke. Za proizvodnjo železa in jekla pa rabi topilnica poleg železne rude še gotov odstotek starega železa, brez katerega je proizvodnja železa nemogoča. Če ne zberemo doma dovolj starega železa, ga moramo uvažati iz drugih držav in ga plačati z devizami. Koliko starega železa leži pri nas na vseh koncih in krajih! To je dragocen material za naše železarnice, katerim v zadnjem času starega železa močno primanjkuje.

Naši mizarji često kritizirajo, da ne dobio kleja. Koliko kosti gnaje okrog raznih menz in drugih hiš! In vendar brez kosti ni kleja. Zaradi pomanjkanja papirja je vsak dan veliko godrnjanja. Tone starega papirja pa leže na raznih podstrešjih, še več pa se ga pokuri v pečeh. Stekla ni — radi ugotavljamo, po vseh mejah in za plotovi pa vidiš polno razbitih steklenic in malokdo ve, da je to nujno potrebna surovina za steklarsko industrijo. Isto velja za stare cunje, guma itd.

Poglejmo, kaj smo v tem oziru napravili pri nas. Pri podjetju Odpad v Novem mestu ti odkrito povedo, da so v zbiranju odpadkov na zadnjem mestu v Sloveniji. Na sestanku v eni ali drugi vasi pa ti povedo, da so pionirji nabrali toliko in toliko starega železa, pa ne vedo kam bi ga oddali. To se dogaja tudi v samem Novem mestu. Kot v začaranem krogu. Ni povezave med podjetjem in množičnimi organizacijami.

Tudi med državnimi podjetji ni pravega razumevanja za zbiranje odpadkov. Skoraj v vseh uradih stari papir pokurijo. Snažilke pravijo, da se ga vne splača zbirati za Odpad. Pri peku papirnatih vreč skurijo, pred dnevi pa smo čitali v dnevnikih, da bomo samo z vračanjem papirnatih vreč od cemen-ta prihranili celih 90 milijonov deviznih dinarjev. Od mestnih podjetij v Novem mestu redno oddaja odpadke le industrija perila, od gostilniških obratov pa hotel Metropol.

Pri zbiranju odpadkov bi lahko veliko pomagali naši pionirji pod vodstvom starejšega človeka, morda kakšnega upokojenca. Zbiranje odpadkov ni le nujna potreba za preskrbo industrije s surovinami, saj nudi tudi zaslužek prav takim, ki za drugo pridobitno delo niso sposobni. Iznajdljivi so pionirji iz Bršljina in okolice. Skoraj vsak teden zberejo precejšnje količine odpadkov železa, kosti, cunj in drugih stvari ter pripeljejo na skladišče Odpada, kjer radevolje prevzamejo vsako količino in tudi takoj plačajo. Najbolj priden je Avsecov Marjan, ki »dobavlja« poleg svojega dela kot raznašalec časopisov največ odpadkov in je samo v dveh mesecih pri tem zaslužil okrog 800 din. V zbiranju odpadkov je posnemanja vreden tudi internat v Smihelu.

Začnimo zbirati odpadke! Podjetje Odpad mora navezati boljše stike z množičnimi organizacijami, vodstva podjetij in ustanov pa morajo pri svojih podrejenih doseči, da bodo vsi odpadki šli nazaj v industrijo. Naj se ne bi več dogajalo, da razna krojaška pod-

Priprave na 10. obletnico ustanovitve OF v okraju Trebnje

Pripravljalni odbor za proslavo 10. obletnice ustanovitve OF pri okrajnem odboru OF v Trebnjem je na nedavni seji sklenil, da bodo proslave v čast obletnice v vseh krajevnih odborih in tudi v nekaterih vaseh, v okrajnem središču pa bo svečana centralna akademija na sam praznik. Večer prej pa bodo v vsem okraju zažgali mogočne kresove. Poleg organizacijskega utrjevanja osnovnih frontnih organizacij bodo proslave dale dostojen zunanji izraz velikemu prazniku.

Pripravljalni odbor se je povezal z vsemi družbenimi organizacijami v okraju; skrb vseh bo, da bodo vse proslave na primerni višini in da bodo vsebinsko ustrezale veličini in pomenu obletnice. Okrajni odbor Ljudske prosvete že pripravlja z vsemi izobraževalnimi in kulturno-umetniškimi društvi ter aktivi sporede za proslavo. Društva bodo gostovala tudi v krajih, kjer takih skupin še ni. Pri organiziranju proslav sodelujejo tujni gasilci, lovci in telovadna društva. Govorniki bodo na proslavah prikazali predvsem prizadevanje, delo in uspehe Fronte dotičnih krajev. Krajevni odbori OF so zato že začeli zbirati potrebne podatke o delu Fronte v preteklih 10 letih.

V Metliki 140 novih članov OF, koliko pa drugje?

Od 141 osnovnih frontnih organizacij v črnomeljskem okraju je še precej takih, ki se na dan 10. obletnice ustanovitve OF ne bodo mogle postaviti s kakršnikoli uspehi na čast obletnice OF. Res je, da se je kulturno prosvetno delo v nekaterih organizacijah v pretekli zimski sezoni poživelo, toda to je samo ena izmed nalog Fronte na vasi. Medsebojnega tekmovanja na čast 10. obletnice OF osnovne organizacije niti niso sprejele. Načrt dela je sprejela le organizacija v Gradacu, ki je tukaj ves čas ena najboljših v okraju. Že peti mesec ima prehodno zastavico OO OF. V Gradacu kaže Fronta veliko razgibanosti. Na pobudo Fronte so očistili in poškrbili vso sadno drevje; kulturno prosvetno delo je močno razgibano. Najlepši uspeh pa bo Fronta v Gradacu pokazala na dan 10. obletnice OF z odkritjem spomenika padlim borcem.

Pri vključevanju novih članov se je dosedaj najbolj izkazala organizacija v Metliki Kar 140 novih članov so vključili. Tudi drugače organizacija v Metliki napreduje, predvsem v samostojnosti v delu. Priznati je treba, da je metliška organizacija v vsakem pogledu boljše kot črnomeljska. Izmed ostalih organizacij, katere niso samo na papirju, je treba omeniti organizacijo v Adlešičih. Dolencih, Cerkevšišu in v zadnjem času tudi v Podzemlju. Dejstvo, da okrajni odbor Fronte ni imel koma podeliti prehodne diplome v času tekmovanja, kaže, da so osnovne frontne organizacije ali zelo slabo izpolnje-

jetja prodajajo odpadke na Hrvaško privatnim spekulantom, ker se jim to »bolj izplača«. Ali pa tako, kot je bilo v Črnomlju, da so imeli pri zbiranju odpadkov zaposlenega pridnega delavca, ki pa dva meseca ni prejel nobene plače in je seveda prenehal z zbiranjem.

Podjetje Odpad prevzame in takoj plača vsako količino in vrsto odpadkov. Pri večjih količinah gre po odpadke tudi na dom ali na zbirna mesta. Potrebno je le več povezave in več razumevanja za te važne vire surovin, pa bomo tudi v tem pogledu dosegli boljše uspehe. P.

V Trebnjem bodo pripravili razstavo, na kateri bodo pokazali obrtniki in verjetno tudi zadrage svoje delo in uspehe. Razstavo bodo odprli 27. aprila.

Sindikavno kulturno-umetniško društvo »Josip Jurčič« bo priredilo v Trebnjem akademijo, na kateri bodo sodelovale vse ostale organizacije. Društva v Mirni, Dobrnič, Catežu, Sv. Križu, St. Rupertu, Mokronogu, Trzišču, Krmelj, St. Janžu, Vel. Loka, St. Lovrencu in Vel. Gabru bodo skupno s pionirskimi svetli in ostalimi organizacijami pripravila krajevene proslave. Gostovala pa bodo društva v krajih, kjer ni aktivov oziroma društev: Mirna bo skrbela za proslavo v Trebelnem, St. Rupert za St. Lovrenc, Trzišče za Teže, Mokronog za Mirno vas, Krmelj bo pomagal St. Janžu, SKUD v Trebnjem pa bo gostovalo v Češnjicah, v Sela-Sumberku, na Bistrici, Catežu pa na Primskovem.

Člani pripravljalnega odbora bodo sami obiskali vse kraje in pripravili krajevene pripravljalne odbore; delo in odgovornost bodo torej nosile vse organizacije v vsakem kraju.

Tudi Fronta trebanjskega okraja hoče dostojno počastiti zgodovinsko obletnico naše edinstvene politične organizacije.

vale svoje naloge, ali pa okrajni odbor Fronte ni imel pregleda nad njihovim delom.

Med nedelavnimi organizacijami v okraju sta prav gotovo organizaciji v Grbljah in Predgradu na prvem mestu. Krivda je na samem vaškem odboru OF. Kulturno pro-

svetno delo v teh vaseh se razvija brez sodelovanja odbora Fronte. V Predgradu se na vclitvah izvoljeni odbor sploh še ni sestlal; da bi si odborniki razdelili delo.

Dobrih 60% volilnih upravičencev, ki so dosedaj vključeni v frontne organizacije v črnomeljskem okraju — kjer je med NOB sodeloval skoraj sleherni prebivalec — kaže osnovno hibo organizacij Fronte v okraju. Zelja po napredku in zboljšanju gospodarstva ter revolucionarna zavest delovnega ljudstva v Beli krajini ni danes nič manjša kot je bila v letih NOB. Fronta mora biti tista, ki bo zajela v svoje vrste vse napredno misleče ljudi ter dajala pobude za napredek in ideološko izgradnjo delovnega človeka. Prav tako pa mora biti Fronta tista, ki bo na revolucionaren način odstranjevala napačne in našim javnem življenju, zaradi katerih danes nekateri naši dobri ljudje še vedno stojijo ob strani.

V Dolenjskih Toplicah morajo resneje zgrabiti za delo

»Organizacije OF v Dolenjskih Toplicah ne moremo prištevat med najboljše frontne organizacije v okraju Novo mesto, predvsem zato ne, ker ne zna vsklajevati frontnega dela s potrebami svojega kraja.«

Tako začnejo članek z gornjim naslovom v pravkar izšli 5. številki »Organizacijskega vestnika« OF Slovenije, v katerem je kritično prikazano delo Fronte v Dolenjskih Toplicah.

Priporočamo odboru OF, Krajevemu ljudskemu odboru in članstvu Fronte v Toplicah, da članek preberejo in usmerijo svoje delo po nakazanih smernicah. Ne bo pa škodovalo, če ga preberejo tudi člani in odborniki ostalih frontnih organizacij v naših okrajih.

JOŽE MATKO in ANTON DEROVEC - vzor poštenih kmetov

V tisku in na sestankih največkrat razpravljamo samo o tistih kmetovalcih in gospodarjih, ki iz raznih vzrokov meradi izpolnjujejo svoje obveznosti do skupnosti. Zelo malo pa razpravljamo o tistih poštenih kmetih, ki že leta in leta izpolnjujejo svoje obveze do skupnosti v največjem redu, pravočasno in v predpisanih količinah. Brez godrnjanja se zavedajo, da smo država — mi sami in da si moramo pomagati med seboj. Takih poštenih in zavednih kmetov imamo veliko.

Eden izmed njih je Matko Jože iz Malih Poljan pri Zagradu. Ima približno 4 hektare zemlje brez travnikov, osemletansko družino, v kateri je šest otrok v starosti od enega do 14 let. Na posestvu redi Matko 6 glav goveje živine, 5 prašičev in dve plemenski svinji. Vse oddaje izpolnjuje v redu in pravočasno. Se nikoli se ni pritožil zaradi predpisov oddaje in sam pravi, da se oddaje nikakor niso previsoke, kakor to tako radi govorijo tisti, ki se povsod izmikajo svojim dolžnostim. Matko vnaprej preračuna, kaj bo treba oddati in ni nikoli v zadregi, ko dobi predpise za oddajo. Tudi za leto 1951 je že predvidel oddaje in ob vsem tem trdi, da njegova družina ne bo lačna. Je med prvimi, ki so v KLO Zagrad oddali vso predpisano količino vina in ni trdil, da vina ni, da je bila slaba letina in podobno, kakor je zatrjevalo veliko kmetov iz tega odbora s predsednikom KLO na čelu.

»Seveda je treba delati, pravi tovariš Matko, »toda kdor dela, ta dandanes mnogo bolje živi kakor nekoč v stani Jugoslavija.«

Vzglede kmetom je lahko, tudi Darovec Anton v Ločni. Je posestnik pete skupine in ima torej precej obdelovalne zemlje. Da je dober gospodar, kažejo njegova urejena polja, lepo oskrbovana živina in hlevi in red na kmetiji. Da je treba rediti živino, se Darovec zaveda, zato je redi toliko, kolikor mu je predvidel načrt KLO. Ko ga je KLO seznanil, da bo treba sejati tudi oljno repico, Darovec ni nič pomišljal.

Krajevni ljudski odbor v Ločni ga je posestvu primerno obremenil. Darovec ni kritiziral. Takole je postavil:

»Je malo veliko, pa se bomo potrudili...« To je bilo vse, kar je pripomnil k planu obvezne oddaje. Oddaj je lani 100 kg masti, čez 1000 kg belega žita, tisoč litrov vina in večje količine drugih poljskih pridelkov. K njemu ni bilo potrebno pošiljati odkupovalcev — sam ve, kdaj in koliko je treba oddati. Okrajni ljudski odbor ga je nagradil z 200 kilogrami umetnih gnojil, da bo v bodoče svojo zemljo še bolje obdeloval in oddajal skupnosti to, kar država od njega za korist vseh zahteva. Kmet Darovec vidi tudi na sestankih in vclitvah; rad se pomeni na sestankih o vsem, kar je treba vedeti.

Njima podobnih kmetov je v naših okrajih še veliko. Za vzgled naj bodo vsem neragačem, ki mislijo, da so na svetu samo pravice, dolžnosti pa nobenih. P. F. — P. H.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnjak. — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3. — Telefon uredništva št. 127. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90323-1. — Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Volitve v Ljudsko skupščino, ki so bile 18. marca letos, so ponovno potrdile, da je od vseh krajev v Beli krajini najbolj zaveden Gradac. Od vseh Gradčanov pa je najbolj zavedna Lokačeva mama — Gabrijela Malešič. Osemdeset let ji je, a je že ob šesti uri zjutraj stala pred voliščem, ker je želela priti prva na volišče.

In zares je tudi tokrat, kakor že večkrat prej, volila prva. Obiskal sem jo na domu, ker sem želel zvedeti kaj več o njenem življenju. Na moje vprašanje, kaj jo je dovedlo do tega, da je želela voliti prva, mi je »Gabrica«, kakor jo imenujejo njeni otroci, povedala sledeče:

»Prva sem bila v trpljenju, zato mislim, da smem biti prva tudi na volišču. Mene je gradilo trpljenje. Rodila sem se na Zastavi pri Črnomlju. Moj oče je bil logar v gradaški graščini, pa smo se preselili pred 76 leti v Gradac, kjer sem se tudi poročila in ustvarila svoj dom. Najstarejša Gradčanka sem danes. Dvanajst otrok sem imela, osem fantov in štiri hčerke. Danes so živi še trije fantje in dve hčerki. Vsi so poročeni. Slavko je kapetan v JA, Rudi je upravnik državnega posestva v Sremitcu, okraj Krško, Julij pa je posestnik v Gradacu. Hčerka Ivanka je poročena v Metliki, Marija pa v Gradacu. Pa saj jih menda poznate vse, ali ne?« se je zasmejala.

»Da, vse poznam,« sem ji pritrdil. »Le kdo v Beli krajini ne pozna vašega sina Julija, ki je voditelj belokranjskih gasilcev.«

Mene je gradilo trpljenje

(Zgodba o Lokačevi mami iz Gradaca)

»Trdo je moje življenje,« je nadaljevala Lokačeva mama. »Ko je izbruhnila druga svetovna vojna, so okupatorji planili po mojih otrocih ko jastrebi na kokoši. Toda moji sokoli so šli vsi v partizane. Jule je potegnil za seboj še vso družino in sama sem ostala doma. Prišli so fašisti, mi pobrali vse perilo in obleko, me nagnali iz hiše ter zažgali naš dom. Vse je pogorelo. Mene pa so 26. julija 1942 odpeljali na Rab. Sebe po devetih mesecih sem se vrnila domov. Pa kaj domov, saj doma ni bilo več, dom je bil le še kupček pepela.«

V očeh so ji zablesteli solze.

»Hudo je bilo na Rabu,« je pripovedovala dalje. »V najhujši poletni vročini nam fašisti niso privoščili niti vode. Sedem ljudem so dali en liter vode — za pitje, pranje in umivanje. Ne smem se spomniti na vse, kar sem pretrpela. Bila sem najstarejša interniranka v našem logoru na Rabu. Od gladi bi umrla, saj nisem imela nikogar doma, ki bi mi poslal paket. Bila sem zelo bolna. Blato, voda ob nallivih v šotorih, uši, oh, hudo je bilo! Ko pa sem stala v vrsti in nisem mogla naglo poleteti v taborišče, me je surovi fašist pahnil, da sem padla na obraz. Veste, vsi Italijani le niso odobravali te surovosti. Neki Furlan je zatkal: Uboga ženica. Gorje, kadar se bo tako godilo našim materam! Neka ženska, ki me je

pobirala, mi je prevedla njegove besede. Hvaležno sem ga pogledala za toplo besedo, njemu pa so solze stale v očeh.«

»Ljudje na Rabu so gladovali. Povejte mi kaj o tem, mama!«

»Oh, pa še kako gladovali! Saj sem vam rekla, da bi tudi jaz umrla od gladi, če bi ne imela dobrih src okrog sebe. Pokojna Kovačičeva mama iz Gradaca mi je mnogo pomagala. Vsako skorjico kruha je delila z menoj. Potlej sta bili v boleznih stalno pri meni ter mi pomagali tudi Mimi Fux in Jurejevčič Vilma iz Metlike; teh treh prijateljic ne bom nikdar pozabila! Če bi njih ne bilo, bi zares umrla od gladi.«

Nekega dne pa je prišel na Rab papežev odposlanec; z modro šerpo je bil opasan. Vse težje bolne ženske smo se postavile prav pred mizo, kjer je stal s svojim spremstvom. Njegov tolmač nam je pa prevajal, ko je dejal: »Prišel sem, da bi vam v papeževem imenu blagoslovil jed, ki vam naj bi bolje teknila...«

Imele smo vtis, da se norčuje iz nas, saj je vedel, kako pičle obroke hrane smo prejemale. Ženske so pričele peti pesem »Lepa naša domovina«, a petje se je preverglo v kričanje: »Pane! Pane!« — To je bilo za papeževga delegata preveč. Odšel je. Pozneje so nas fašisti dražili, da je imel s seboj 70.000 Lir, ki jih je namenjal darovati internirankam. Zaradi ne-

spodobnega sprejema, ker smo kričale »Pane! Pane!« pa je odšel in odnesel s seboj tudi darilo — 70.000 lir.«

»Kako je bilo, ko ste se vrnili domov?«

»Grozno je bilo! Bila sem suha ko skalet. Vsi Gradčani so bili na postaji v Gradacu, vsi smo jokali. Juleta ni bilo doma, z družino je bil v gorjanskih gozdovih, dom je bil požgan. Plut Franc me je pred svojo hišo objel in dejal: »Mati, vi ste naša mučenica!« — Njegova žena mi je dolgo časa brezplačno dajala po liter mleka na dan in belo moko, da sem si opomogla. Vsi sosede so mi pomagali. Potlej je pa itak kmalu Italija kapitulirala. Sin Julij je prišel domov s svojo družino.«

»Sin Julij vas ima rad, Lokačeva mama,« sem dejal. »To ve ves Gradac.«

»Nič hudega mi ni pri njem in pri snahi Metki. Oba skrbita zame. Pa tudi Rudi in Slavko me nista pozabila. Juliju je najtežje, ker še sedaj ni dograjen naš novi dom. Toda pod streho je že. Glejte, stara sem, a prej ne smem umreti, dokler ne bo spet naša hiša sprejela vseh mojih otrok pod svojo streho. Ta čas bo prišel. Verujem vanj. In ker me ta vera ni zapustila, sem šla prva voliti. Mene je gradilo trpljenje za lepši čas, ki se smeje mladim ljudem.«

Lokačeva hiša je bila slozna v vojnem času, a tudi danes so vsi člani družine tesno povezani z ljubeznijo, ki jo do otrok in do svobodne domovine izžareva srce osemdesetletne babice »Gabrice«. L. Z.

NOVO MESTO PRED DESETLETJI

Pred 66 leti — 4. decembra 1884 sem se pripeljal s pošto popoldne ob dveh v Novo mesto, kamor sem bil dodeljen k okrajnemu glavarstvu za državnega veterinarja za sodne okraje Novo mesto, Trebnje in Zuzembek ter za sodni okraj Stična—Višnja gora, ker takrat za ta okraj še ni bil določen državni veterinar. V Novem mestu sem ostal do danes in objavljam na prošnjo uredništva spomine na življenje v prejšnjih letih v mestu, na katere se še spominjam.

Novo mesto je bilo po večini uradniško mesto, saj je imelo vse znamenitejše urade: okrajno glavarstvo, okrajno in okrajno sodno, davkarijo, finančni urad, poštni in brnjo, javni urad, potem gimnazijo in ljudsko šolo; do leta 1883 je bila v mestu tudi vojaška posadka.

Okrajno glavarstvo je imelo do l. 1903, ko je bilo dograjeno novo poslopje s stroški 143.000 Kron, kaj slabše in revne prostore v bivši Langerjevi hiši (sedaj hiša dr. Gregorčiča na Ljubljanski cesti) v pritličju. Okrajni zdravnik in veterinar sploh nista imela svoje pisarne in sta morala uradovati doma; v I. nadstropju je bilo stanovanje okr. glavarja.

Okrajna sodnica se je nahajala v stari »Kresjine« polje okr. glavarstva, okrajna sodnica pa v stari »Kražčiče«, obe s pomanjkljivimi prostori in je bila gradnja novega, modernega sodnega poslopja zelo nujna. Novo sodno palačo so začeli graditi (tvrdka Tönis aprilu 1899) na mestu stare vojašnice in maja l. 1901 sta se sodniji presejalnici v novo poslopje. Mimogrede omenim, da so storo vojašnico cenili l. 1885 na 60.000 goldinarjev.

Davkarija in finančna straža sta imeli svoje prostore v Seidlovi hiši na Florjanskem trgu v pritličju in v zelo pomanjkljivem stanju. Mestna občina je sklenila preskrbeti za oba urada boljše, primerne prostore. Leta

1892 je kupila v ta namen bivše vojaško okrbvalno skladišče in bolnišnico za 15 tisoč goldinarjev; delo sta prevzela Umek in Kosicek, novomeška obrtnika.

Avgusta 1896, je bila dozidana nova, lepa hiša na Kapucinskem trgu — nekdanja cerkev s kapucinskim samostanom; — v tej hiši sta dobila svoje prostore davkarija in finančna straža. Ako se prav spominjam, so bile v dvorani, kjer je bila cerkev, ob času zidanja nove sodne palače, porotne obravnave, tam pa sta tudi telovadila »Sokole« in gimnazija.

Poštni urad se je nahajal do l. avgusta 1893 v pritličju Fichtenauove hiše na Glavnem trgu in je pošto upravljal graščak Jevčevšek pl. Fichtenau. S l. novembrom leta 1893. je bil poštni urad podržavljen, vodja pa je postal Teodor Vidic; uradniki so bili J. Klemencić, J. Tomazič, telegrafistinja Romana Vasič, Tina Kaštelic, eksp. Avg. Bele, R. Jeglič. l. avgusta 1893 sta se poštni urad in brzojav preselila v nove prostore na Kapucinskem trgu, kjer sta še sedaj.

Kakor ostali uradi, so bile tudi šole — ljudska šola in gimnazija — v slabih, neprimernih prostorih in sicer v dvonadstropnem poslopju pri frančiškanski cerkvi. Graditev novega poslopja za gimnazijo je bila zelo pereča zadeva. Ker se je zagrozilo, da se bo novomeška gimnazija opustila, če ne dobi primernih prostorov, je občina v avgustu 1906. leta poslala tričlansko deputacijo na Dunaj, da je posredovala v zadevi zidave nove gimnazije. V deputaciji so bili župan pl. Sladovič, primarij dr. Defrancešič in trgovec Ogoreutz. Pot je bila uspešna; 12. avgusta 1910 je bila razpisana gradnja gimnazije, katero je prevzela Kranjska stavbna družba. Otvoritev nove gimnazije je bila septembra leta 1912. Mestna občina je porabila za novo gimnazijo 50.000 Kron.

Ljudska šola se je v novo poslopje vselila v letu 1929.

(Nadaljevanje)

Padlim belokranjskim prosvetnim delavcem bodo postavili spominsko ploščo

Belokranjski prosvetni delavci so na svojem zadnjem sindikalnem zborovanju sklenili, da bodo do 10. obletnice OF postavili v avli črnomeljske gimnazije spominsko ploščo vsem tistim belokranjskim učiteljem in profesorjem, ki so padli v narodnoosvobodilni borbi. S tem bodo na najlepši način počastili imena belokranjskih prosvetnih delavcev, ki so darovali svoja življenja za našo svobodo.

Poglavitno skrb za postavitev plošče ima sicer prof. Jože Koropec, toda številno udeležstvo in močan profsorski zbor v Crnom-

lju, kakor tudi Svet za prosveto in kulturo pri OLO bodo prof. Koropec pri tem delu nudili vsestransko pomoč. Plošča bo iz domačega gradskega marmora. Uprava kamnoloma bo povezana s podjetjem »Marmor« v Ljubljani in skrbela, da bo delo čim boljše. Vsi, ki se zavedajo vrednosti in pomena te spominske plošče, bodo gotovo radi segli nekoliko globlje v žep, da se bo zbral potreben denar. Saj nedvomno tudi to spada v tekmovanje za počastitev 10. obletnice OF, naši padli borci prosvetarji pa bodo s tem dobili časten spomenik.

—Jko.

Spomini na partizansko Dolenjsko

Ivo Pirkovič: Ilegalna tehnika v Novem mestu

Za Stražo in Zuzembek je skrbel Jože Ravbar, ki je »Slovenskega poročevalca« vsak teden našel v pločevnasti škafliji, zakopani v gozdu pri Srebrničah. Za Crnomelj in Metliko je prihajal v mesto dijak Janko Štariha iz Crnomlja, ki je pozneje padel kot bataljonski poveljnik na Stajerskem. Včasih pa je nesel literaturo v Belo krajino tudi Polajnar sam. Za St. Peter je prevzemala časopise Slavka Buceletova iz Zagrada na Trški gori in še neki fant. Za Bršljin, Prečno in Kal je šel list skozi roke terenskega delavca, dijaka Frančeka Sajeta. Za Mirno peč je prihajal ponj dijak Adi Osterc; za Namško vas in Ajdovec učitelj Hofbek, ki ga proti koncu vojne domobranci umore; za Trebnje sin tamkajšnje lekarnarice Rupčeve; za Veliko Loko brezposelni profesor Saje, poznejši poglavar »Črne roke« na Notranjskem; za Motronog lekarnarjeva hči Balda Grahek; za Stično kar železničarji, ki jih je organiziral učitelj Lado Ambrožič.

Razvažanje pa prevzemajo pozneje železničarji, ki so že od leta 1941 odlično skrbeli za prometne kanale uporniškega gibanja in jih varovali.

Pozneje so si stiški aktivisti ogledali novomeško tehniko v hotelu »Metropole«, da bi si ustvarili svojo lastno, in to namero menda tudi uresničili.

Ilegalna tehnika v hotelu »Metropole« je bila okrožna; bilo pa je vedno težje in nevarneje ne le tiskati, ampak literaturo tudi razpošiljati. Sovražnikova blokada mesta je postajala vse tesnejša in neprodušnejša. Zato je bilo sklenjeno, da se Ljuban Jakše in Ciril Polajnar s svojo črno obrtjo prebijeta iz mesta. To se je zgodilo 16. marca 1942. in je tako ta dan šteti za konec novomeške ilegalne tehnike v hotelu »Metropole«. V spomin na njeno sedemmesečno nevarno delo sredi sovražnikovih špijonov, častnikov in vojakov je novomeški mestni odbor Zveze borcev v nedeljo, 28. januarja 1951., odkril na hiši hotela »Metropole« kamnito ploščo z besedami:

V tej hiši so do srede marca 1942 tajno razmnoževali letake, časnike in knjižice Osvobodilne fronte.

Zgodilo pa se je vse drugače, kakor so takrat v Novem mestu s tehniko nameravali. V ponedeljek, 16. marca 1942., popoldne so Ljuban Jakše, Ciril Polajnar in Marjeta Vasičeva s tovorom dveh zavojev krenili čez Kapitljski marof. Za vinogradi, ki rastejo po južnem pobočju griča, so se nameravali prebiti na Trško goro ter pri Buceletovih v Zagradu ustanoviti novo okrajno tehniko. Marjeta je hotela s tovarišema le kos poti in se nato vrniti zopet v mesto, pa so prej vsi trije padli v sovražnikovo zasedo, ki je, skrite v samotnem seniku, Marjeta seveda ni mogla videti, ko je pohitel za oglednika naprej.

Na presenečenje Ljubana, Cibeja in Marjete so planili trije Italijani, od katerih sta bila dva iz oddelka čuvarjev živežnih skladišč, »29. Seziona sussistenza«, ki ji je v lesenjačah pri mestnem pokopališču ob Ločenski cesti poveljeval poročnik Bastiani, tretji pa je bil vojak odreda mejne straže, »17 Raggruppamento Guardia alla Frontiera«. Italijansko poročilo, pridejano sodnemu spisu št. 489 Vojaškega sodišča v Ljubljani, pravi, da so v tistem času novomeški divizijski karabinerji postavljali zasede na različnih mestih, »posebno pa na samotnih krajih v okolici tega mesta«, in pojasni tudi vzrok temu ravnanju: »... ker smo iz zaupnih informacij zvedeli, da se komunisti te občine pogosto sestajajo tudi na deželi z namenom, dogovarjati se o tem, kaj je storiti zastran komunistične in antifašistične propagande. V zadnjem času so bili v resnici razširjeni mnogi komunistični letaki za propagando partizanstva ter tudi letaki, razmnoženi na stroju. Tudi 16. t. m. smo odredili službo zasede vrh griča, ležečega okoli 400 metrov od Novega mesta, na severovzhodni strani, z nalogo ustavitv vse ljudi, ki bi šli po tej bližnjici, ki vodi na železniško postajo Novega mesta čez griče.«

Ko so Italijani zajete preiskali, so našli v obeh zavojih ciklostil in pisalni stroj znamke »Erika« ter letake »Vesti z bratskega juga«, »Jugosloveni proti jugoslovenstvu«, letak za obletnico ustanovitve Rdeče armade, ki ima svoj praznik 23. februarja, z vestmi o položaju na bojiščih, ter neke osnut-

Med črnomeljskimi železolivarji

Podjetje »Belokranjska železolivarna« v Crnomlju spada v vrsto obratov lokalne industrije; v njem dela 22 ljudi, vodi pa ga delavski svet in njegov upravni odbor, v katerem so trije najboljši delavci.

Lani so se delavci naše edine dolenjske železolivarne vztrajno borili, da bi dosegli letni plan, vendar pa ga zaradi pomanjkanja delovne sile in nedobavljenih surovin niso izpolnili več kot 84 odstotno. Letos so se odločili za drugačen, še bolj načrten način dela: redno vsak mesec hočejo doseči nalogo in jo po možnosti tudi preseči, čeprav tudi letos ovir ne manjka. V januarju so plan presežli za 15 odstotkov, v februarju za 15 odstotkov. Letos bodo postavili še eno kupolno peč za taljenje železa. Peč bodo postavili sami in imajo večji del gradiva že pripravljenega.

Belokranjska železolivarna izdeluje vseh vrst trgovsko litino: štedilniške plošče, rešetke, kurnina in pečna vrata, kotle za svinjkuhu, talne sifone, kanalne mreže, grozdne in sadne mlينه, grozdne stiskalnice, gnojnične razpršilce, čevljarске trinožce, zavornice kladiče ter razne strojne odlitke do 500 kg po danih modelih. Podjetje s svojim delom veliko koristi raznim tovarnam, obrtnikom in drugim potrošnikom. Povpraševanje po prvovrstnih izdelkih belokranjskih železolivarjev je ogromno. Njihovi izdelki gredo po vsej Jugoslaviji. Podjetju pa primanjkuje starega železa, ki ga kupuje pri Odpadu in od kmetov.

Belokranjski železolivarji se zavedajo svojih dolžnosti do skupnosti. Na čast 10. obletnice ustanovitve OF so sklenili, da bodo do 15 dni pred rokom izpolnili naloge prvega četrtletja. Da podjetje dobro napreduje, je zasluga delavskega sveta, upravnega

odborja in upravnika Ivana Laknerja. Večkratni udarniki, kot n. pr. livarski mojster Ivan Doltar, mnogo pomagajo k slovesu podjetja. Kljub visoki starosti Doltar še vedno vliva železo in je bil odlikovan za svojo

požrtvovalnost tudi z medaljo dela. Med delavci je priljubljen 13-kratni udarnik Janez Gričar, ki je predsednik upravnega odbora. Z marljivostjo in iznajdljivostjo je precej pomagal, da je plan letos redno izpolnjen in presežen. Sam pripravi letno za kupolno peč čez 150 ton materiala. Pohvalo zasluži tudi drugi udarniki livarne, med katerimi so Karel Kramarič, Matija Strucelj, Drago Ogulin, ključavničarski mojster Stanke Jevček, ki popravljajo stroje, matrice in orodje, skratka — priznanje gre vsem livarjem, ki zvesto nadaljujejo tradicijo našega nekdanjega slovečega železarstva.

Martin Klinar

Sindikati pred novimi nalogami

V sredo 21. marca so delegati sindikalnih podružnic novomeškega okraja pregledali enoletno delo okrajnega sindikalnega sveta in njegovih podružnic. Dobra udeležba je pokazala, da so se delegati tokrat zavedali svojih dolžnosti. Skupščini so prisostvovali tudi člani OK KPS in član GO ZSSJ tov. Feliks Razdrlih.

Predsednik OSS Jenko je govoril o vlogi sindikatov pri izgradnji socializma v okraju. Med pomanjkljivostmi je poudarjal premajhno skrb za študij in prevzgojo članstva. Tajnik OSS Malešič je poročal o organizacijskih vprašanjih, kulturnoprosvetnem delu, tekmovanju in ostali delavnosti sindikatov; zanimivo poročilo je podkrepil z mnogimi podatki. V letu dni so člani sindikatov novomeškega okraja prispevali za zmago socializma čez 100.000 prostovoljnih ur dela, imeli so čez 5000 sestankov, 120 kulturnih prireditev (najdelavnejši sta bili SKUD »Dušan Je-

reb« v Novem mestu in »Brata Pirkovič« v St. Jerneju) itd. Blagajniško poročilo je podal vestni blagajnik Thorževski; nov način poslovanja še niso prevzele vse podružnice, sicer pa so podružnice v redu izvrševale svoje dolžnosti.

Razpravljanje po referatih je bilo premalo živahno. O dobrih in slabih straneh dela so govorili zastopniki tekstilne tovarne, Pionirja in tovarne igrač, ki so vsi poudarjali, da bodo obdržali prehodne zastave, ki so jih prejeli v tekmovanju od IO OF Slovenije, resornih ministrstev in GO ZSS. Skupščina sta pozdravila član GO ZSS Razdrlih in sekretar OK KPS Zugelj, ki sta govorila o nalogah sindikatov pred 10. obletnico ustanovitve OF. — Izvoljen je bil 45 članski plenum okrajnega sindikalnega sveta in njegov izvršni odbor. Sprejeti so bili tudi važni sklepi, ki temeljijo na smernicah V. plenarnega zasedanja (Nadaljevanje na 4. strani)

ke in pisma, kar vse so izročili divizijskemu prevajalcu, stotniku Medinu.

Po kratkem zaslišanju v Bastianjevi barakah so jetnike z vojaškim avtomobilom prepeljali na poveljstvo divizijskih karabinerjev v Sokolski dom. Jih zopet pripeljali v Sokolski dom in jih na poveljstvu 37. mešanega odreda kraljevih divizijskih karabinerjev še enkrat potanko zaslišali ob navzočnosti odrednega poveljnika, podporočnika Antonia Peddisa, njegovega namestnika, marsešala Antonia Mocerinija, in poveljnika 38. odreda kraljevih divizijskih karabinerjev, starejšega marsešala Giovannija Sinisija, znanega izsiljevalca, ki je s svojo priležnostjo z obljubami reševanja jetnikov in interniranih meščane in kmete grdo odiral ter svoje grehe partizanom pravično plačal oktobra meseca 1943 v Kočevju.

Ciril Polajnar je, zaslišan, izpovedal, da ga je usodnega dne 16. marca popoldne obiskal znanec Ljubomir Tresič, doma nekje od Karlovca, ter ga prosil, da mu oba zavoja ponese na železniško postajo in ju tam odda poštnemu uradu. Ob tem središču da je bil po naključju navzoč tudi Ljuban Jakše, ki je sprejel še 50 lir za plačanje poštnine. Tresič da jim je zaupal še, da je v zavojih neko tihotapsko blago. Čisto po naključju se jim je pridružila seveda tudi Marjeta Vasičeva in sta ona in Jakše Polajnarjevo pripovedovanje za čuda do besede potrdila. Italijani seveda niso slutili, da niti najdebelejši zidovi in najtrdnejši zapahji na samotnih celicah ne ločijo več jetnikov med seboj in od onih, ki so bili še na svobodi. Svoj zagovor je Marjeta Vasičeva dobila neki dan v svojo ječo kar napisan.

Italijani pa so razsodili, da zagovor jetnikov ni verjeten, ker so vsi trije v mestu splošno znani komunisti. Polajnarju in Jakšetu so prisodili po 7 let ječe. Marjeto Vasičovo pa oprostim. Sojeni so bili obenem z učiteljem Andrejem Blažičem iz Zirov, ki je takrat poučeval v Nemski vasi pri Trebnjem, ter novomeškimi dijaki, Ivanom Marinčkom, Emilom Durinjem, Sonjo Lavričovo in Majdo Stritarjevo, ki so jih Italijani dolžili nekih drugih prevarniških grehov, o katerih bi bilo dobro govoriti pri drugi priliki.

Računajoč, da bodo prijeli tiskarji zankali vsako krivdo, je bilo treba v mestu

nemudoma izdati novo številko »Slovenskega poročevalca«, da bi tako dokazali, da okrožna tehnika z aretacijami ni bila prizadeta. Sekretar okrožnega komiteja, Rudi, je pohitel. Matrice je napisala Ljuda Midofer-Blažičeva, žena prav tako prijetega učitelja Andreja Blažiča, časopis pa je napisal šmihelski občinski tajnik, Slavko Strajnar, kar med uradnimi urami in na uradnem šapirografu. Naklada je pričala, da je bilo delo za občinskega uradnika huda preizkušnja, zakaj bila je skoraj nečitljiva. Toda okrožni sekretar je bil do sebe in drugih neizprosno revolucionaren. Slavko Strajnar se je znova lotil dela in sedaj z mirno roko dobro rešil svojo nalogo.

Medtem je neutrudni sekretar Rudi našel že nov ciklostil, to pot pri Malovičevih, ki so ga ti še v časih nepozabnega Pata in Patachona ter Haroldno Loyda uporabljali za oznanjanje svojih filmskih predstav.

Naklado druge številke »Slovenskega poročevalca« po zajetu okrožnih tehnikov je izdelala študentka Vera Moretijeve s svojim bratom v kleti Hočvarjeve trgovine, stisnjene med veliko Medičevno prodajalno in Pavčičevo pekarijo na Glavnem trgu. Takoj nato so ciklostil prenesli v stanovanje odvetnika Stanka Pečarja, nad Oblakovo trgovino na Glavnem trgu, kjer je stanoval tudi sekretar okrožnega komiteja Rudi, in je »Slovenski poročevalec« izhajal odselej v teh prostorih. Matrice je pripravljala Ljuda Blažičeva, včasih tudi Pečarjeva, stroješki zdravka Apetova in Ančka Spilhalova; odvetnik Pečar pa se je posvetil primitivni črni umetnosti in mu je pomagal tudi sam sekretar Rudi.

Zalogo papirja in matric je hranila študentka prava, Andreja Ipavčeva.

Delili so »Slovenskega poročevalca« v Oblakovi trgovini. Če je kupec dejal: »Prosim tri kilograme moka«, mu je prodajalka potisnila »Slovenskega poročevalca«.

Okrožni sekretar Rudi je z vsem svojim partijskim odborom in okrožnim odborom Osvobodilne fronte mesto zapustil konec prvega tedna v juniju 1947, ko je videl, da so mu ovaduhli za petami. 29. junija je odšla iz mesta Vera Moretijeve s posebno nalogo, da se zunaj posveti okrožni tehniki, ki je medtem že stekla v smarjskih krajih. Mesto samo pa je bilo navezano zopet le na to, kar je dobivalo tiskanez od zunaj.

(Konec)

V splošni kmetijski zadrugi v Žužemberku bi lahko bolje gospodarili

Slaba udeležba na obnem zboru splošne kmetijske zadruge v Žužemberku je pokazala, da se zadrušniki premalo zanimajo za letni obračun svoje zadruge. Razni odseki so lani le bolj živovarili. Posebno poglavje je združena ekonomija. Na obnem zboru je bilo povedano, da sta bila dva uslužbenca ekonomije, ki jim je bila poverjena skrb za živino, prepuščena sama sebi in se upravni odbor za njih ni nič brigal. Jasno je, da je temu primeren tudi uspeh pri živini.

Ekonomija ima osem goved in dva konja. Poročilo pravi, da uspehi niso bili tako boljši, ker so krave povrgle same junce. Ekonomiji so veliko pomagali člani množičnih organizacij, največ članice AFZ. Skupno so opravili 855 ur prostovoljnega dela.

Premalo skrbijo zadrušniki za kreditni odsek. V lanskem letu finančno stanje ni bilo zadovoljivo in so primanjkljaj delno krili s prodajo pridelkov po prostih cenah. Da se bo stanje letos izboljšalo — predvsem na ekonomiji — bodo takoj uvedli redne tedenske sestanke z delavci in uslužbenci.

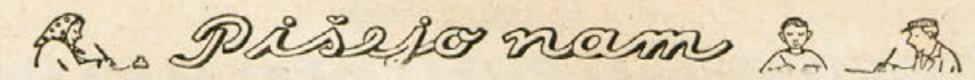
Velike težave ima zadruga z odkupi, ki ne krijejo niti lastne režije. Primer: če na

stopa zadruga kot komisinar odkupnega podjetja ter odkupi 1000 kg pšenice, zasluži pri tem beru in piši 56 din. Toliko stane samo nakladanje pšenice na kamion. Na obnem zboru so kritizirali, da trgovski oddelek OZKZ Novo mesto pri razdelitvi blaga premalo upošteva oddaljenosti zadrug in razdeli blago v prvi vrsti najbližjim zadrugam, kar ni pravilno.

Prav lepe uspehe pa je zadruga dosegla pri odkupu surovih svinjskih kož. Veliko se je na obnem zboru govorilo o zastrupljanju poljskih miši, ki delajo veliko škodo. Zadruga ima na zalogi dovolj strupa in je treba začeti takoj z zastrupljanjem.

Po dokaj živem razpravljanju je bil v celoti ponovno izvoljen stari upravni odbor, čeprav vseh odbornikov niti na zboru ni bilo. Upamo, da se bo upravni odbor v letošnjem letu boljše znašel in da zadruga ekonomija ne bo sedela na »stavrikah« primanjkljajev in osmih repov v hlevu, ampak da se bo razvila v vzgledno ekonomijo, prav tako pa naj postanejo tudi odseki donosni.

S. Hotko

SLIKA S SESTANKA V GOR. LAKOVNICAH

Ceprav so volitve že za nami, moram poročati o sestanku v naši vasi. Precej nas je prišlo na zadnji sestanek, saj vemo, da zvečemo ob takih prilikah marsikaj novega. Vsi smo bili zadovoljni s predavateljem tovarišem Mihom Počervinom. Lepo nam je po domače razložil našo notranjo in zunanjo politiko, novice iz sveta in pomen 8. marca, praznik borbenih žena. Vsaki poštenu ženi in materi so šle njegove odkrite besede do srca. V gruči pri vratih se je pa oglasila Angela Bele iz Dol. Lakovnic in se našopirila:

»Če je pa praznik, moramo pa k spovedi...«

Izklepetala je še nekaj smešnih besedi, osmešila pa je sama sebe. Če bi se tudi Angela Bele kot mati in žena zavedala, da ljubimo vse žene mir na svetu nadvse, ne bi otresala na sestanku tako neumno jezika. K spovedi nihče nikomur ne brani. Branile pa bomo in branimo vse matere in žene mir in našo enotnost, ki je najmočnejše orožje na svetu.

Ko smo se pred zaključkom sestanka pogovorili še o obvezni oddaji masti in mesa, smo razumeli tudi te naše naloge. Ljudje so bili zadovoljni — s pravičnim delom bo pošteno doprinesel vsakdo svoj del. Nastopil pa je Franc Jenič iz Gor. Lakovnic in začel prepirl. Obnašal se je prav nesramno. Francka Hrovčeva ga je opozorila, naj miruje, nekdar je skočil pokonci in dokazoval z rokami, kak da je velik in kako so vsi drugi majhni. Ta nepridiprav ni niti član Osvobodilne fronte! Z lepo besedo ga je hotel pomiriti tudi tov. Počervina, vendar pa je bil Jenič nesramen tudi do njega.

Ze tako smo na zadnji strani pratike z našim delom, če pa bomo imeli v bodoče v naši vasi takšne sestanke oziroma take razgrajče, pa nas še na zadnji strani pratike več ne bo!

J. B.

GASILCI IZ TRZISCA

Preteklo nedeljo je bilo v našem kraju že navsezgodaj živahno. Obiskali so nas gasilci iz Armeja in St. Janža in bili navzoci na ustanovnem obnem zboru naše gasilske čete. Ustanovitev gasilcev v Trzišču je bil pomemben dogodek za Trzišćane, le škoda, da so šele zdaj uvideli potrebo po tej človekoljubni organizaciji. Upamo, da bodo navzlic temu dober začeli. Izvoljen je bil odbor, ki ga vodi tov. Vinko Okorn. Gasilci se bodo potrudili, da bodo čim bolj pripravljeni čuvati naše domove, ljudsko premoženje in demovino.

Tudi na Dolenjski list smo se ob tej priliki spomnili. Odbor je dal dober vzgled in je zbral kar 15 novih naročnikov.

GLOBODOL

S pomladjo raste tuca veselje mladine. Globodolska mladina pripravlja igrice »Carovnik Zvirca«, ki jo bodo igrali v aprilu. V načrtu imajo tudi ustanovitev vaškega kulturnometniškega društva, v katerem mlada igralska družina dobro napredovala. Z dohodki prireditve bo mladina opremila dvorano, starejšim pa bo pripravila vesele urice oddiha.

PISMO IZ SPEHARJEV OB KOLPI

Nekdaj malo znane štiri naselbine, ki sestavljajo vas Spehary v KLO Sinjci vrh, so pokazale na dan volitev zgedno zavednost. Živimo na skrajni zahodni meji Bele krajine, ob sami hrvaški meji, v dolini, okoli katere se razprostirajo gozdovi. Nekoc so nas v stari Jugoslaviji zapostavljali in govorili, da v naš zakoten kraj ne gre nihče rad, razen čarovnice, ki so jahale na Klek... Danes živimo svobodno v pogojih, ki smo si jih ustvarili v osvobodilni vojni.

Naše stare žene, gospodarji in mladina, vse je v nedeljo ze ob prvi zarji stalo pred lepo okrašenim volišćem. Stoodstotno smo oddali glaso ve kanasatu tovarišu Janezu Zuniću, ki nas bo zastopal v republiški skupščini. Nismo zastoj napovedali tekovanja Laniju in Sinjcu vrhu; volitve smo zaključili že dopoldne.

Do okraja imamo 32 kilómetrov, a nobenega prevoznega sredstva, vendar ne obupamo, če je treba na razne konference in sestanke v Crnomelj. Zal je avtobus, ki vozi iz Vinice v Crnomelj, za nas skoraj brez

Gibanje prebivalstva v okraju Trebnje

V januarju 1951 se je v trebanjskem okraju rodilo 40 otrok (26 dečkov in 14 deklic), umrlo je 49 oseb (24 moških in 25 žensk), porok pa je bilo 31.

V februarju je bilo rojenih 44 otrok (18 dečkov in 26 deklic), umrlo je 31 oseb (16 moških in 15 žensk), porok pa je bilo 16.

(Stevilo rojstev je v trebanjskem okraju večje od navedenih števil, za toliko, kolikor se rodi otrok iz okraja v novomeški bolnišnici).

... in v Beli krajini ...

V januarju 1951 se je v okraju Crnomelj rodilo 55 otrok, umrlo je 32 oseb, porok pa je bilo 43.

V februarju 1951 se je rodilo 111 otrok, umrlo je 43 oseb, poročilo pa se je 65 parov.

V letu 1950 je bilo v crnomeljskem okraju skupno 559 rojstev, 282 oseb je umrlo, porok pa je bilo 224.

pomena; oblačajno je tako nabit, da za naše ljudi, ki pešajo po 5 ur, ni prostora. Nujno bi potrebovali tudi mi vsaj dvakrat tedensko avtobusno zvezo s Crnomlajem. Smo bili in bomo ostali požrtvovalni, prosimo pa, da se ugodi našim nujnim potrebam po prometni zvezi in elektrifikaciji. Pri našem delu se ne bomo pustili od nikogar begati; vemo, da je edina pot v boljše življenje takšna skupnost, kot smo jo pokazali na volišču 18. marca 1951.

TALCJI VRH

Volitve v Ljudsko skupščino so tudi na Talčjem vrhu pokazale, da budimpeštanski radio ne more s svojim neumornim obrekovanjem omajati naših volivcev. Na voliščih Rožić vrh, Sredgora in Tušev dol so bile volitve zaključene do pol osmih jutraj. Na Stražnem vrhu sta tovarišici Ana Pečjak, stara 85 let, in Krstina Franciška, stara 73 let, čakali že ob pol sedmih na volišču ter prvi volili. Pred volitvami na Talčjem vrhu so teknovali v čišćenju in cepljenju sadnega drevja. Posebno se je odlikoval Tušev dol.

Drugačnih misli kakor ogromna večina državljanov pa je nekaj izjem v teh vaseh. Tak je Spehar Anton iz Dolnje Pake, ki ima čez 8 ha zemlje, od te 2 ha orne; doma je zaklad 2 lepa prašča, navzlic temu pa prejema on in njegova družina 5 žival. nakaznic z masčobo vred — nihče iz njegove družine pa ni prišel volit. Ljudje se sprašujejo, koliko časa bo šlo tako naprej — nakaznice prejema, zemlje in masti ima dovolj, dolžnosti pa ne izpolnjuje v istem krajevu nem odboru pa živita 70 let stara zakonca Medic, ki nista zmohna za delo, pa vendar ne dobta nobene živilske nakaznice! Volila pa sta oba že zgodaj dopoldne.

Tudi Zoretova iz Dolnje Pake, ki dela v Invalidskem pletilskem podjetju v Crnomlju, »ni vedela« da so volitve, tudi potem ne, ko so jo šli na dom vabit, naj opravi svojo državljansko dolžnost. Ni ji nerodno delati, niti ne sprejemati denar v državnem podjetju. Zelo dobro tudi ve, kdaj se delijo živilske nakaznice... Ali ne bi v Invalidskem podjetju namestili delavke, ki vedo, kaj so dolžne skupnosti, ne pa take, ki čakajo na naročila iz budimpeštanskega radia?

Take izjeme — ljudstvo jim pravi tudi izmečki — kot gornji, zraven njih pa še močni kmet Ivan Medic iz Otovca, Janez Vrščaj iz Sel in Franc Jakša iz Stražnega vrha so zmanjšali odstotek volilne udeležbe v KLO Talčji vrh od 100 na 99,2 odstotka! Ljudska oblast jim ni pri srcu, to so pokazali že ponovno. Prav — ljudstvo je spoznalo svoje nasprotnike...

Uredništvo je v zadnjih dneh dobilo precej dopisov o poteku volitev 18. marca iz Ribnice, Kočevja, Jesenovega vrha, Crnomlja, Globodola, Trebnja, Novega mesta in mnogih drugih krajev, ki pa jih zaradi pomanjkanja prostora in obsega lista ne moremo objaviti. Vsaj dopisi govorijo o enotnosti volilcev, ki so preteklo nedeljo potrdili, da smo za mir, za socializem in za enotno, nedeljivo Titovo Jugoslavijo!

MALI OGLASI

Splošno gradbeno podjetje »PIONIR« v Novem mestu sprejme takoj na delo 3 delavke za ekonomijo. Hrana in stanovanje zagotovljena.

Tapetniški izdelki. Za naš tapetniški oddelek sprejemamo vsa naročila novih izdelkov ali popravil. Izdelujemo iz žive in tapetniške trave. Razen vzmeti in gornjega blaga damo na razpolago vse ostali material. Priporočamo se! Mizarstvo MLO. Novo mesto, Ljubljanska c. 28 (tel. 101).

Dr. Gros Davorin je odprl odvetniško pisarno v Novem mestu, Glavni trg 32 (Springerjeva hiša, poleg invalidske slaščičarne).

Prodaj marmornato umivalno mizo (zgornja in spodnja plošča iz marmora). Naslov v upravi lista.

POTOVAL BOŠ BREZ JEZE, ČE SI KUPIŠ PRED VOZNO VOZOVNICO V POSLOVALNICI „PUTNIKA“ V NOvem MESTU

(Nadaljevajte s 3. strani)

sedanja CK KPS. Poslani sta bili tudi pozdravni resoluciji na CK KPS in GO ZSS.

Prve težave dela sindikalnih podružnic so prebrodene. Po skupščini, ki je pokazala pot k rešitvi najnujnejših novih nalog, bo treba poleg skrbi za proizvodno skrbeti predvsem za študij in prevzgojo članstva. Z okrajnim odborom Ljudske prosvete bo vzpostavljena tesna povezava, ki bo gotovo rodila lepše uspehe kakor dosedanje, ponekod »divje kulturno« delo podružnic, ki so se odtujile od svoje okolice in se zaprle v ozek krog. Predvsem se mora letos v okraju pokazati vzgojna naloga sindikatov in njihovih članov tudi v praktični pomoči naši vasi. **Učo.**

Če se bencin spremeni v žganje, žganje v vodo, upanje v razočaranje

V takih stvarih sicer že izkušeni Udovč Anton iz Zbur se neki večer gotovo ni prav pokrižal, ko se je podal na pot, ali pa mu je mačka križala stezo, kdo ve. Od doma se je odpravil komaj ob polnoč, ko ne moreš opaziti, če ti kakšna pošast ali celo sam zlođej skoči preko pota. Udovč z nočnim pohodom ni bil nič zadovoljen. Kako naj bi tudi bil... Podnevi nima časa, zato je nameraval ponoči odpeljati na vozu dve čisto navadni posodi od bencina na določeno mesto, odkoder jih je bilo treba odpremiti v Dupllico na Gorenjsko. Seveda, posode potrebujejo povsod. Pa je imel Udovč smolo. V tej pozni uri, ko delovno ljudstvo spi, samo aktivisti menda ne, ga srečata dva aktivista in pobarata, kam in po kaj. Ta grozna radovednost! Ništa se zadovoljila z odgovorom. Se povohati sta hoteli čisto navadni bencinski posodi. In glej! Ugotovila sta, da posodi nista prazni in da vsebina čisto nič ne diši po bencinu, pač pa po pristi, nezatrošarjenji slivovki. Udovč je bil hudo razočaran. Na mesto v Dupllico sta posodi z vsebino 50 litrov žganja romali v roke organom ljudske oblasti. To pa v načrtu Udovčeva ni bilo predvideno...

Nič manjše razočaranje ni doživel oni dan Medija Anton, posestnik iz vasi Strelac (KLO Smarjeta). Pridelček žganja bi bil rad prodal takole brez nepotrebne birokratije, takorekoč neposredno iz rok v roke.

Kaj bi podjetje »Vino«! Tam vsako stvar zapišejo in te pošiljajo od enega do drugega, plačajo pa kljub temu menda najslabše. Zato je Medija naložil sodček žganja na voz in ga zapeljal v Novo mesto. Ker je imel še druge opravke — in ker podnevi ni nič primerno prodajati v mestu kar cel sodček žganja, — je shranil sodček v neko čas na Ljubljanski cesti. Ko se mu je zdel čas najbolj ugoden, je natočil iz sodčka steklenico in stopil z njo do kupcev. Pa glej šmenta! Vsak se je branil kupiti žganje, češ da ne bo pil vode.

»Kakšna voda, to je najboljšo žganje, sam sem ga kuhal«, je zatrjeval pošteni državljan Medija.

»Pa poskusite sami, boste videli«, so mu zatrjevali kupci. Res je napravil požirek.

»Sto kosmatih mačk, kaj takega pa še ne!« je klet Medija. Da bi se pristno žganje v tako kratkem času od Smarjete do Novega mesta, s kratkim oddihom v novomeški veži, spremenilo v vodo, to je bilo tudi Mediju preveč. Skoraj je dobil vodo v čevlje, čeprav je stal na suhem.

Pozneje so ugotovili, da pri celi stvari ni bilo nobene čarovnije. Neki »dober človek« je v času, ko je bil sodček shranjen v veži, odtočil žganje in ga nadomestil z vodo...

Sreča je opoteča, pravi ljudski pregovor.

SODNA KRONIKA

Jožetu Hočevanju se je sreča obrnila

Tri leta prisilnega dela za »najdene« stvari

Jože Hočevan, posestnik v Grmovljah 52 pri Skočjanu, je precej močan kmet z nekaj več kot 11 hektar zemlje. Poleg obdelovanja polja in vinograda, s katerim je lahko preživljal ženo in pet otrok, je imel Hočevan še to čudovito srečo, da je marsikatero uporabno stvar »našel«. Tako je n. pr. našel čisto slučajno ob potoku 14 parov gornjih delov za čevlje, drugič — seveda spet čisto slučajno — v nekem grmovju tržno škropilnico, gumijasto cev in več takih »malenkosti«.

Na okrajnem sodišču pa nič kaj radi ne verjamejo v slučajnosti. Dokazali so Hočevanju, da njegova sreča ni bila niti malo slučajna, pač pa strogo načrtna. Načrtno srečo

si je ustvaril Hočevan s tem, da je v teku dobrega leta štirikrat vlomil in si pri tem prisvojil med drugim tudi 14 parov gornjih delov za čevlje, 15 kg usnja, 450 litrov vina, 60 litrov žganja, en sod, 25 kg masti s posodo vred, tržno škropilnico, 25 kg nasoljenega mesa in več drugih dokazanih in nedokazanih predmetov v skupni vrednosti pribl. 63.000 dinarjev. Meso je n. pr. ukradel pri revni sorodnici...

Sodišče, ki ni moglo verjeti njegovim praznim trditvam, da je razne stvari našel, je seveda verjelo številnim dokazom in izjavam prič. Obsojilo ga je na 3 leta zapore s prisilnim delom, 2 leti izgube državljskih pravic in na plačilo povprečnine. Hočevan je bil po letu 1945 že trikrat kaznovan, vendar pa ga doslej še nobena kazen ni izučila.

FIZKULTURA ŠPORT ŠAH

V CRNOMLJU SO USTANOVILO DRUŠTVO LJUBITELJEV KONJSKEGA ŠPORTA. Na pobudo tov. majorja Radovića Čeda, komandanta garnizona Crnomelj, so tudi v Crnomlju ustanovili društvo ljubiteljev konjskega športa. Pred dnevi je iniciativni odbor sklical prvi sestanek ljubiteljev tega lepega športa; sestanka se je udeležilo tudi precej tovarišč.

Uvodno besedo je imel predsednik MLO tov. Mallerič, nakar je tov. Radović orisal delo in naloge novega društva. Konjski šport ni samo razvedrilo in zabava poedincev, je poudaril tov. Radović, temveč vzgoja ljudstva za večjo obrambno moč domovine in naše mlade armade. Zato naj bodo člani društva najboljši državljsani, ki bodo imeli veliko voljo, da se bodo spoznali s tehniko jahanja.

Novemu društvu bo pomagala garnizija JA s konji in s praktičnim poukom. Začetek je dober in upamo, da se bo društvo kmalu razširilo in dobro napredovalo.

Jože Štefanič

ZMAGA NOVOMEŠKIH ODOBJARJEV

V nedeljo je bila v Novem m stiu prijateljška tekma med odbojkarji SD Krke, člana zvezne lige in SD Zvezničar iz Karlovc. Zmagalo je domače moštvo z rezultatom 3:1 (15:10, 6:15, 15:6 in 15:13). Tekmo je gledalo okoli 200 gledalcev, kar kaže, da v mestu vedno bolj naraščata zanimanje za lepo igro. Pri domačem moštvu sta se odlikovala s poštvovalno igro Dolenc in Kučko, pri gostih pa Josić z lepimi udarci.

STRELSTVO V KOČEVSKEM OKRAJU

Okrajni strelski odbor v Kočevju se zaveda velikega pomena strelske organizacije za obrambo domovine. Ustanovil je v okraju več

strelskih družin in povezal vse strelce v enotno organizacijo. Člani strelskih družin so predvsem obvezniki predvojske vzgoje, ki si izpopolnjujejo teoretično znanje s praktičnimi vajami. Ne manjka pa v družinah tudi mladink in starejših. Delo dobro napreduje, bolj pa bi bilo treba skrbeti za ideološko in politično vzgojo članov družin.

Strelci so se obvezali, da bodo v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF organizirali prvo okrajno strelsko prvenstvo po osvoboditvi. T. Franjo

ŠAHOVSKO PRVENSTVO NOVEGA MESTA

Na dvokrožnem šahovskem turnirju sodeluje 12 igralcev. Trenutno vodi dr. Golež, sledijo Strajnar, Picek, Fink, Mihelin in Verbič. Turnir bo zaključen v maju.

ŠAH MED MLADINO V TOPLICAH

Tudi topliški dijaki, ki stanujejo v internatu, se v prostem času marljivo ukvarjajo z vzgojnim šahom. Pred dnevi so povabili na dvoboj dijake iz Crnomlja in so se podali kar sami k njim, naslednje nedeljo pa so Crnomeljci eni vinili, obisk v Dol. Toplicah. Topliški dijaki so jih sprejeli na kolodvoru, jih v Toplicah pogostili, prenočili pa v internatu. Tekma je bila v nedeljo dopoldan. V Crnomlju so zmagali tamkajšnji dijaki z 4:1, v Toplicah pa domačini s 5:2.

DVOBOJ V NAMIZNEM TENISU

Pretekli torek je bil na novomeški gimnaziji prijateljski dvoboj v namiznem tenisu med IV. in VI. razredom. Zmagal je šesti razred v postavi Mvdviček — Rusija — Windischer z rezultatom 5:0. Močivo VI. razreda sicer ni tako slabo, kakor kaže gornji uspeh četrtošolcev, imelo pa je verjetno slab dan.